

पूयमानयवम् (von पू०, partic. praes. pass. von 1. पू. + यव) adv. zur Zeit, da die Gerste gereinigt wird, गा० तिष्ठद्वादि zu 2, 1, 17. — Vgl. पूतयवम्.

पूरक्त (पूय + रक्त) m. (sc. रोग) eine best. Krankheit der Nase mit Ausfluss blutigen Eiters सु० 2, 369, 19.

पूयवाह (पूय + वाह) m. N. einer Höhle, in der Jauche fließt, VP. 207. fg. — Vgl. पूयोदक.

पूरारि (पूय + अरि Feind) m. Azadirachta indica Jess. (निम्ब) RĀGĀN. im ÇKDr.

पूयलस (पूय + अलस) m. eine best. Krankheit der sog. Verbindungsstellen (संधि) im Auge सु० 2, 306, 4. 17. 19.

पूयोद (पूय + उद) m. N. einer Höhle, in der Jauche die Stelle des Wassers vertritt, Bhāg. P. 5, 26, 7. — Vgl. पूयवाह.

पूर, पूरयति s. das 2te caus. von 1. पूर.

पूर (von 1. पूर simpl. und caus.) 1) adj. füllend, erfüllend: पाणिपूरान्न Speise, die die Hand füllt, so v. a. eine Handvoll Speise JĀLĀN. 3, 320. Vgl. काम०. — 2) m. AK. 3, 6, 20. गा० सख्यादि zu P. 4, 2, 80. a) das Füllen, Vollmachen; Befriedigen, Zufriedenstellen: खात० Bhāg. P. 6, 9, 7. अतैल-पूरा: सुरतप्रदीपा: die man nicht mit Oel zu füllen braucht Kumāras. 1, 10. तृक्षया भवत्राहिन्या योगैः कामैरपूरया nicht zu füllen, nicht zu befriedigen Bhāg. P. 7, 13, 23. नटं तदा गतं विद्धि पूरं (wohl पूरं zu lesen) तव HARIV. 3639. Vgl. डूपूर, सुपूर. — b) Anschwellung eines Flusses, — des Meeres, Fluth, Wassermenge TRIK. 3, 3, 360. H. 1087. an. 2, 440. MED. r. 61. HALĀS. 3, 46. अये तु प्रयास्यन्ति पूरा पयसा पतिम् ÇATR. 14, 300. महेदधे: पूर: RAĞ. 3, 17. पूरम् — वर्धयितुं पयोधे: Spr. 1813. अरविन्दमपि च सुन्दरैर्निलीयते पायसां पूरे so v. a. im Teich, im See 2710. Häufig in comp. mit einem Worte, das Wasser bedeutet: Wasserfluth, Wasserstrom, Wassermasse: सलिल० PANĀT. II, 42. वारिपूरैर्गभीरैः HARIV. 11759. नद्यम्भ:पुरोद्ग्रयतट्टुमा: सु० 1, 22, 20. सरिद्वारिपूर PRAB. 5, 8. अम्बु० (am Ende eines adj. comp. f. अ) RĀGĀ-TAR. 2, 166. स्वदा-म्बु० Git. 1, 25. वाष्पाम्बुपूरैः so v. a. Thränenstrom KATHĪS. 25, 258. र-क्ताम्बु० so v. a. Blutstrom KATHĪS. 47, 91. वाष्प० Thränenstrom Spr. 2606. MĀLAT. 21, 6. गोकुलपयःपूरैः Milchströme RĀGĀ-TAR. 4, 198. सुधा-पूरस्रावितमिवात्मानं मन्यमानः PANĀT. 46, 16. द्रपमाधुर्य० RĀGĀ-TAR. 3, 418. Vgl. ब्रल०, नदी०, पयः०. — c) Kuchen, Gebäck TRIK. H. an. MED. फलनिर्पूक्तसिद्धिः पूरैरपि रसान्वितैः R. GORR. 2, 100, 64. st. dessen सूपैर्गन्धरसान्वितैः R. SCHL. 2, 91, 66. Vgl. घृत० (auch PANĀT. 199, 21), पिष्ट०. — d) langsames Einziehen des Athems durch die Nase (eine religiöse Uebung): पूरकुम्भकरेचकैः Bhāg. P. 3, 28, 9. 4, 24, 50. 7, 15, 32. Vgl. पूरक 2, c. — e) Reinigung einer Wunde H. an. MED. — f) = बीजपूर Citronenbaum RATNAM. 66. — 3) n. eine Art Räucherwerk (दाहामुह) RĀGĀN. im ÇKDr. — Vgl. अन्न०, कर्पा० (auch Bhāg. P. 4, 22, 25. कर्पापूरिकृत PRAB. 2, 6), धरणी०, पौरिय.

पूरक (vom caus. von 1. पूर) 1) adj. vollmachend, füllend, ausfüllend; erfüllend, befriedigend H. an. 3, 217. MED. p. 64. ÇABDAR. im ÇKDr. प-रिखाणाम् M. 9, 289. स्वैदर० AK. 3, 1, 24. H. 427. भक्तचित्तित० MBH. 1, 75. — 2) m. a) Multiplikator LILĀV. im ÇKDr. — b) die zur Vollendung eines Manenopfers darzureichenden Mehklösse WILS. Bei KULL.

zu M. 3, 88 heissen dieselben पूरकपिण्ड. — c) langsames Einziehen des Athems durch die Nase (eine religiöse Uebung) DHĀNĀVINDŪP. in Ind. St. 2, 3, 7. VERDĀNTAS. (Allah.) No. 131. KULL. zu M. 6, 70. VP. 653. Verz. d. B. H. No. 645. Vgl. पूर. — d) = बीजपूर, बीजपूरक Citronenbaum RATNAM. 66. RĀGĀN. im ÇKDr. BRAHMA-P. 52, 13. — Vgl. कर्पा०.

पूरण (wie eben) 1) adj. f. ई० voll machend, füllend, = पूक H. an. 3, 216. fg. MED. p. 64. अय्यासानुपयत्तौ ज्योतिष्टोमः पूरणः (Schol.: दशरात्र-स्यावशिष्टानामङ्गो पूरणो भवति) KĀTJ. ÇR. 24, 7, 19. पाद इयादिपूरणः (Schol.: इयादिः पूरणो यस्य स इयादिपूरणः) PIṅGALA bei MÜLLER, SL. 149. संख्या० ÇAṆK. zu BRH. ĀR. UP. S. 247. voll machend (nämlich eine Zahl) so v. a. eine Ordnungszahl (von द्वितीय an) P. 2, 2, 11. 5, 2, 30. 48. 3, 48. 6, 2, 162. 3, 6. VOP. 7, 36. पूरणी eine Ordnungszahl fem. gen. P. 5, 4, 116. 6, 3, 34. 38. VOP. 6, 12. पूरणप्रत्यय ein Suffix, das Ordinalia bildet, P. 1, 1, 23, VĀRT. 3. Schol. zu P. 5, 2, 77. पूरणप्रत्ययान्तेन शब्देन Schol. zu KĀTJ. ÇR. 2, 8, 18. — पायान्मेशः पूरणः षड्गुणानाम् HARIV. 7441. पूरणी die Erfüllerin als Beiw. der Durgā 10238. — 2) m. a) Damm HĀR. 129. — b) das Meer UNĀDIR. im SAṆKSHIPTAS. ÇKDr. — c) eine Art Oel (विष्णुतैल) DHAR. im ÇKDr. — d) N. pr. eines Mannes ĀCV. ÇR. 12, 14. PRAVARĀDHJ. in Verz. d. B. H. 59, 28. 61, 5 (pl.). MBH. 12, 1599. SCHIEFNER, Lebensb. 255 (24). BURN. Intr. 165; vgl. पूरणकाश्यप. Pū-राणा Vaiçvāmītra ist Liedverfasser von RV. 10, 160. — 3) f. ई० a) Bombax heptaphyllum AK. 2, 4, 2, 27. MED. — b) Zettel, Aufzug eines Gewebes; = पटारम्भकसूत्राणि MED. Nach H. an. ist पूरण n. = वान-तत्त्वः. — 4) n. a) proparox. das Vollmachen, Ausfüllen, Anfüllen, Aufblähen: समुद्रस्य MBH. 3, 824. R. 1, 43, 2 (46, 2 GORR.). कुम्भ० RAĞ. 9, 73. गर्ता० (unter आपूरण ist diese Stelle zu streichen) PANĀT. 96, 20. डूपूरोदर० Spr. 794. 1785. 2419. PANĀT. 123, 11. — ÇAT. BR. 14, 2, 4, 2. AV. PRĀT. 4, 38. सु० 1, 23, 15. 48, 4. 83, 10. सिरा० 251, 16. धातूनाम् 335, 13. medic. das Ausfüllen, z. B. des Ohres, d. h. das Einbringen von Flüssigkeiten oder anderen Stoffen: सरसादिकृतस्तत्र धा-वने पूरणे तथा 2, 15, 6. कर्पा० (s. auch u. d. W.) 366, 1. 10. 14. 16. 20. 367, 4. 7. 9. अन्ति० 1, 181, 13. धनुषः das Vollmachen des Bogens so v. a. das Spannen desselben MBH. 16, 271. R. 1, 67, 14. 73, 4. स्तोम० LĀTJ. 6, 6, 12. KĀTJ. ÇR. 14, 2, 32. 24, 5, 28. 6, 16, 17. संख्या० ĀCV. ÇR. 10, 1. काल० 12, 3. ÇAṆK. zu BRH. ĀR. UP. S. 307. भानेर्भगणपूरणात् so v. a. das Durchlaufen SŪRJAS. 12, 4. 50. 14, 20. das Versehen, Ausschmücken mit VARĀH. BRH. S. 42 (43), 51. अमिलाष० das Erfüllen, Befriedigen MĀLAT. 73. — b) das Multipliciren ÇUBHĀṆKARA im ÇKDr. — c) Regen ÇABDAM. im ÇKDr. — d) eine Art Gebäck H. an. MED. — e) Cyperus rotundus (कु-टन्नट्) ÇABDAM. im ÇKDr. — f) Zettel, Aufzug eines Gewebes; s. u. 3, b. — Vgl. अपूरणी, कर्पापूरण, निर्वाण०, पद०, पाद० (n. auch P. 6, 1, 134).

पूरणकाश्यप (पू० + का०) m. N. pr. eines Mannes VJUTP. 91. BURN. Intr. 162. SCHIEFNER, Lebensb. 257 (27). 294 (64). 305 (75).

पूरणीय (vom caus. von 1. पूर) adj. auszufüllen, zu ergänzen: देशा-त्तर इत्यपि पूरणीयम् Schol. zu ĠAIM. 1, 9. 12.

पूरयित् (wie eben) nom. ag. der da füllt, ausfüllt: परिखाणाम् KULL. zu M. 9, 289. der Erfüller, Befriediger, Beiw. Vishṇu's MBH. 13, 7022. Çiva's ÇIV.